

QUAN ĐIỂM CỦA J.J.ROUSSEAU VỀ CƠ QUAN HÀNH PHÁP VÀ Ý NGHĨA VỚI TINH GỌN BỘ MÁY NHÀ NƯỚC Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

ThS LƯU THỊ THU HIỀN
Trường Đại học Sư phạm kỹ thuật Vinh

♦ **Tóm tắt:** Là nhà triết học Khai sáng Pháp tiêu biểu ở thế kỷ XVIII, J.J.Rousseau đã có quan điểm về một xã hội dân chủ với việc xây dựng một chính phủ tốt. Hiện nay, khi Đảng và Nhà nước Việt Nam đang thực hiện chủ trương tổ chức, sắp xếp lại bộ máy theo hướng “Tinh - gọn - mạnh - hiệu năng - hiệu lực - hiệu quả”, những tư tưởng của J.J.Rousseau cũng có ý nghĩa tham khảo nhất định.

♦ **Từ khóa:** Chính phủ; Cơ quan hành pháp; Hệ thống chính trị; Tinh gọn bộ máy; Công dân.

Ngày nhận: 25-04-2025

Ngày thẩm định: 05-05-2025

Ngày duyệt đăng: 13-06-2025

1. Quan điểm của J.J.Rousseau về cơ quan hành pháp

Các nghiên cứu ở Việt Nam đã chỉ ra rằng, tư tưởng về khế ước xã hội của J.J.Rousseau là một trong những nền tảng của lý thuyết pháp quyền, trong đó có vấn đề về cơ quan hành pháp trong cấu trúc của nhà nước pháp quyền. Đó là chủ trương xây dựng một nhà nước hợp lý dựa trên nền tảng của khế ước xã hội, theo đó, tư tưởng cốt lõi là xây dựng cấu trúc của cơ quan hành pháp và quyền hành pháp trên nền tảng từ quyền tự nhiên của con người.

Với dung lượng khá lớn về hành pháp và cơ quan hành pháp trong tác phẩm *Bản về khế ước xã hội*, J.J.Rousseau đã trình bày rõ hệ thống lý luận pháp quyền của mình. Sau khi bàn về chủ quyền tối cao - lập pháp, ông đã làm rõ về hành pháp và cơ quan hành pháp trước khi nói đến hệ thống tư pháp. Đây chính là lôgic tư duy trong quá trình triển khai hệ thống lý luận của ông. Lấy nền tảng quyền tự nhiên của con người đã được luật hóa bằng các điều khoản cụ thể, cơ quan hành pháp có

nhiệm vụ thực thi quyền hành pháp trong thực tiễn cuộc sống. Ông lý giải hành vi mọi người liên kết lại với nhau và đều có tiếng nói trong hội đồng, họ tìm thấy cái tôi của mình trong tập thể. “Con người công cộng được hình thành bằng sự liên kết với tất cả mọi người khác... con người công cộng ấy nay gọi là “nước cộng hòa” hoặc “cơ thể chính trị”¹. Con người hành động trong cuộc sống nhờ “ý chí” và “lực tác động”, nên nếu thiếu một trong hai yếu tố đó thì con người sẽ đắm chân tại chỗ. Chính ý chí là động lực thôi thúc con người hành động, lực là sức mạnh giúp hành động đạt kết quả. “Cơ thể chính trị cũng có những động lực như thế: sức mạnh và ý chí. Một cái gọi là quyền lực lập pháp; cái kia gọi là quyền lực hành pháp. Không có cái gì tự làm hoặc phải làm mà không dựa vào thứ quyền lực ấy”². Theo J.J.Rousseau, mọi quốc gia đều phải có chính phủ, bởi đây “là một cơ thể trung gian giữa các thần dân với cơ quan quyền lực tối cao, để hai bên tương ứng với nhau, thi hành các luật, giữ gìn quyền tự do

dân sự cũng như tự do chính trị”³. Song, không được nhầm lẫn giữa chính phủ và cơ quan quyền lực tối cao, vì, thực ra cơ thể trung gian ấy (Chính phủ) là một bộ phận thực thi quyền lực - cơ quan thực hành.

Từ việc khẳng định chủ quyền tối cao là không thể từ bỏ, không thể phân chia, J.J.Rousseau cho rằng, người dân chỉ nên trao quyền của mình cho cơ quan lập pháp và không nên trao quyền đó cho cơ quan hành pháp. Sức mạnh của chính phủ chỉ là sức mạnh công cộng quy tụ vào. Ý chí cao nhất của chính phủ phải là ý chí chung, là luật pháp. Chính phủ thể hiện đúng sức mạnh của mình được giao thì mới có thể hài hòa, trung gian ở giữa mối quan hệ giữa dân chúng và cơ quan quyền lực tối cao. Do vậy, nếu chính phủ thực hiện hành động thể hiện ý chí riêng mạnh hơn ý chí của cơ quan quyền lực tối cao thì đất nước sẽ xuất hiện hai cơ quan quyền lực tối cao trong luật và trong thực tế. Điều này dẫn tới sự thống nhất của cơ thể chính trị sẽ bị phá vỡ. Còn, nếu chính phủ chuyên quyền, tùy tiện hành động thì mối quan hệ giữa dân chúng và cơ quan quyền lực tối cao sẽ lỏng lẻo. Vì, “Người làm ra luật lại đứng ra thi hành luật thì không tốt... không gì nguy hiểm hơn là để lợi ích tư túi ảnh hưởng vào công việc chung”⁴. Quyền hành pháp không thể thuộc về cái chung bởi liên quan đến các điều luật cụ thể. Theo J.J.Rousseau, cần phải tập hợp sức mạnh để ý chí chung thành hành động cụ thể, tạo sự gắn kết hòa quyền giữa linh hồn với thể xác⁵. “Sức mạnh của quốc gia thể hiện ở cơ quan hành pháp, tức là Chính phủ”⁶, và, qua nhận mệnh lệnh từ cơ quan quyền lực tối cao, chính phủ truyền tới dân chúng, đồng nghĩa với việc, cơ quan hành pháp thực hiện nhiệm vụ được ủy thác từ cơ quan quyền lực tối cao, cũng có nghĩa là quyền lực của nhân dân. Do vậy, tùy vào thực tiễn, cơ quan quyền lực tối cao sẽ có những thay đổi, thậm chí hạn chế, thu hồi quyền thực thi nhiệm vụ của công chức, của chính phủ.

Vì vậy, J.J.Rousseau cho rằng, sức mạnh quốc gia, sự ổn định của một đất nước phải trên cơ sở mối quan hệ hài hòa giữa cơ quan quyền

lực tối cao (có chức năng lập pháp), chính phủ (pháp quan, có chức năng hành pháp) và công dân. Muốn cho quốc gia giữ được thế cân bằng thì các bên đều phải được đền đáp; một bên là công việc và quyền lực của chính phủ, một bên là công việc và quyền lực của công dân. Công dân vừa là chủ nhân vừa là thần dân của chính phủ, nên hai bên chính phủ và công dân đều phải được đền đáp ngang nhau. Nếu mối quan hệ đó mất đi sự cân bằng thì nhà nước sẽ rơi vào tình cảnh lộn xộn, vô chính phủ... Điều quan trọng là cần xây dựng mô hình chính phủ tốt và phù hợp với những biến thiên của lịch sử, của từng quốc gia dân tộc. Nhiều loại “chính phủ sẽ thích hợp với nhiều loại nước khác nhau mà ngay trong một nước cũng có thể có nhiều loại chính phủ tốt thích hợp với nhiều giai đoạn khác nhau”⁷; song, không có một cấu trúc chính phủ nào là tuyệt đối và duy nhất. Theo J.J.Rousseau, để chính phủ làm tốt nhiệm vụ của cơ thể trung gian, cần:

Thứ nhất, xây dựng cơ cấu, bộ máy chính phủ hợp lý

Bộ máy chính phủ phải thể hiện “cái tôi”⁸ của chính phủ, nghĩa là, mỗi thành viên trong chính phủ phải thực sự có sự kết nối và ở họ sẽ hình thành những dự cảm, nhạy cảm chung trong công việc, cùng xây dựng ý chí riêng của chính phủ trong các vấn đề sao cho đảm bảo mối quan hệ giữa cơ quan quyền lực tối cao - chính phủ - công dân được hài hòa. Trên cơ sở thực tiễn phát triển đất nước, chính phủ sẽ xây dựng bộ máy giải quyết các nhiệm vụ được giao phó, có quyền hạn, chức vụ và chế độ riêng. Vấn đề quan trọng là, bộ máy quyền lực ấy phải xác định được lợi ích chung, lợi ích quốc gia, chủ quyền tối thượng phải luôn được đặt lên trên hết theo phương châm “sắp xếp thế nào để luôn luôn có thể sẵn sàng hi sinh chính phủ vì nhân dân chứ không phải hi sinh nhân dân vì chính phủ”⁹.

Thứ hai, “bộ máy càng rườm rà, đông, chính phủ càng yếu”

Khi bàn đến nguyên tắc cấu tạo các hình thức chính phủ, J.J.Rousseau cho rằng: “lực tổng quát của chính phủ là lực của quốc gia...”

Nếu chính phủ càng dùng nhiều lực để tác động lên nhân viên chính phủ thì phần lực còn lại để tác động vào dân chúng giảm đi”¹⁰. Vậy có nghĩa là, nếu chính phủ là một người thì khi đó ý chí riêng của họ sẽ hòa với ý chí chính phủ - cơ thể trung gian. Khi đó, tổng lực và việc sử dụng lực sẽ tùy thuộc vào ý chí, sẽ được phát huy tới đa tạo nên chính phủ năng động. Ngược lại, nếu chính phủ - cơ quan hành pháp nhập với lập pháp, công dân như là pháp quan thì chính phủ sẽ kém linh hoạt vì lực của cá nhân công dân chỉ là tương đối trong khi tổng lực quốc gia không thay đổi. Mặt khác, ý chí cá nhân pháp quan trong cơ thể chính phủ năng động hơn cá nhân công dân trong cơ thể quốc gia sẽ có tác động đến hoạt động của chính phủ rõ nét hơn vì pháp quan có chức trách, nhiệm vụ cụ thể, còn công dân thì không. J.J.Rousseau đặt giả thuyết, khi đất nước phát triển rộng lớn hơn, tổng lực tăng nhưng số pháp quan không tăng thì cơ thể chính phủ cũng không lớn mạnh và tính linh hoạt bị giảm xuống, ngược lại, nếu công việc giao nhiều người thì càng chậm hoàn thành. J.J.Rousseau kết luận: “Tỷ lệ giữa quan lại với chính phủ phải nghịch với tỷ lệ giữa thần dân với cơ quan quyền lực tối cao; do đó, quốc gia càng lớn thì chính phủ càng phải chặt chẽ, cũng như dân chúng càng nhiều lên thì số quan lại cai trị càng phải giảm bớt đi”¹¹.

Thứ ba, có hình thức đánh giá hiệu quả hoạt động của chính phủ

Theo J.J.Rousseau, “Quyền lập pháp là trái tim của quốc gia, quyền hành pháp là bộ não làm cho các bộ phận hoạt động”¹². Bộ não phải luôn ở trạng thái khỏe mạnh để điều hành tất cả công việc quốc gia. Chính phủ là cơ quan thực hành thì cần có sự đánh giá kịp thời về hiệu quả của nó, của những người được giao nhiệm vụ. J.J.Rousseau đưa ra hình thức đánh giá bằng lá phiếu của nhân dân, bởi quyền lực tối cao thuộc về nhân dân, “chính phủ càng mạnh thì vai trò quyền lực tối cao của nhân dân càng phải biểu hiện thương xuyên”¹³. Người dân thực thi quyền lực của mình thông qua lá phiếu trong Hội nghị toàn

dân - “dây cương cho cơ chế chính trị”¹⁴, là thời điểm để các thành viên chính phủ tạm dừng nhiệm vụ, tự đánh giá công việc của mình để trả lời người dân 2 vấn đề: “Một là, toàn dân có muốn giữ nguyên hình thức chính phủ hiện hữu hay không? Hai là, nhân dân có vừa lòng với sự cai trị của những người hiện đang được ủy thác hay không”¹⁵. Như vậy, nhân dân có thể kiểm tra, đánh giá hoạt động của chính phủ để đưa ra quyết định tiếp tục duy trì cơ thể chính trị đó hay không. Việc làm này là cần thiết để ngăn chặn các biểu hiện đi ngược với ý chí chung, ngăn chặn chính phủ lạm quyền, lấn át quyền lực tối cao - điều có thể xảy ra bất cứ lúc nào trong cơ thể chính trị.

2. Một số gợi mở từ quan điểm của J.J.Rousseau về hành pháp đối với quá trình tinh gọn bộ máy ở nước ta hiện nay

Thứ nhất, sắp xếp, tinh gọn bộ máy để đảm bảo bộ máy hoạt động hiệu năng - hiệu lực - hiệu quả. Đây chính là cuộc cách mạng quan trọng đưa Việt Nam vươn mình trong kỷ nguyên số.

Sự điều hành của chính phủ thể hiện sức mạnh quốc gia, phù hợp với những biến thiên của lịch sử, của đất nước. J.J. Rousseau nhấn mạnh rằng, không có một cấu trúc chính phủ nào là tuyệt đối, là duy nhất. Bối cảnh lịch sử đã, đang và sẽ thay đổi, việc chúng ta cần làm bây giờ là “tập trung cao độ để thực hiện tốt các nhiệm vụ này, đổi mới mạnh mẽ tư duy, cách làm”¹⁶.

Trước đây, Việt Nam thực hiện chia tách đơn vị hành chính thành 63 tỉnh, thành phố để thuận lợi cho việc triển khai chủ trương, chính sách, quản lý dân cư, cũng là sự kế thừa giá trị truyền thống địa phương. Mô hình quản lý hành chính này tạo nên sự gắn bó, gần gũi giữa chính quyền với nhân dân, giữa chủ trương với điều kiện thực tiễn. Trên cơ sở đó, chúng ta xây dựng mô hình “Nhà nước kiến tạo phát triển”, đẩy mạnh việc phân cấp, phân quyền, xây dựng bộ máy hành chính chuyên nghiệp... gắn liền với những thành tựu của khoa học công nghệ, tạo đột phá trên nhiều lĩnh vực. Theo thống kê của năm 2024: Chỉ số phát triển Chính phủ điện tử tăng 15 bậc, xếp hạng 71/193; Chỉ

số đổi mới sáng tạo toàn cầu tăng 02 bậc, xếp hạng 44/133; Chỉ số an toàn, an ninh mạng toàn cầu tăng 8 bậc, xếp hạng 17/194¹⁷.

Sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ thúc đẩy việc xây dựng chính phủ điện tử phục vụ người dân, số hóa trên nhiều lĩnh vực như giáo dục, đào tạo, y tế, tư pháp, bảo hiểm, mua sắm... Cơ sở dữ liệu quốc gia được cập nhật và việc tiến hành khai thác, thực hiện dịch vụ công trực tuyến được triển khai rộng rãi... Người dân, với những tiện ích từ công nghệ số dường như đã làm thay đổi dần thói quen sinh hoạt của họ. Mọi mặt của đời sống xã hội đều có những thay đổi lớn, tiềm lực đất nước được nâng lên, vị thế đất nước trên thế giới ngày càng được củng cố.

Song hiện nay, việc chia nhiều đơn vị hành chính lại dẫn tới sự phân tán nguồn lực, hệ thống bộ máy chồng chéo, gây lãng phí, có khi chồng chéo công việc... Điều này cũng đúng với quan điểm của J.J.Rousseau khi lập luận bàn về bộ máy chính phủ, rằng pháp quan (công chức) càng đông thì chính phủ càng yếu. Ông cũng cho rằng, bộ máy càng nhiều công chức thì sự triển khai sẽ khó khăn vì khoa học kỹ thuật chưa phát triển, mất nhiều thời gian xử lý công việc nên hiệu quả quản lý của chính phủ giảm đi.

Trong điều kiện hiện nay ở Việt Nam, khi chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ, việc sáp nhập các đơn vị hành chính, tinh gọn bộ máy là hoàn toàn hợp lý. Trong thời đại chính phủ điện tử và dữ liệu số, không còn cần thiết phải duy trì các tầng nấc trung gian để thực thi chính sách hay phổ biến chủ trương. Trái lại, càng nhiều khâu, nhiều người tham gia xử lý một công việc sẽ càng làm giảm hiệu quả, kéo dài tiến độ và dễ phát sinh tiêu cực.

Sức mạnh của chính phủ là sức mạnh tập trung và được vận hành bởi một cơ chế công khai, minh bạch, hiệu quả. Các viên chức, cán bộ cần thực sự góp phần làm cho chính phủ mạnh hơn, đủ năng lực gắn kết mối quan hệ giữa cơ quan quyền lực với người dân. Chính phủ, theo tinh thần của J.J.Rousseau, phải thể hiện được “cái tôi” chính trị độc lập - tức năng

lực tổ chức nội tại, để tự bảo tồn và phát triển. Một bộ máy năng động, hiệu lực và hiệu quả là điều kiện then chốt để đảm bảo điều đó.

Chủ trương sắp xếp đơn vị hành chính hiện nay, do vậy, không chỉ là biện pháp tổ chức lại bộ máy nhà nước, mà còn là bước đi phù hợp với xu thế quản trị hiện đại. Trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra sâu rộng, Chính phủ và các bộ ngành đang đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính, gắn với triển khai chính phủ điện tử, chính phủ số. Các cơ quan, đơn vị hành chính được đầu tư trang thiết bị hiện đại, hệ thống phần mềm hỗ trợ quản lý công vụ và dịch vụ công trực tuyến. Đồng thời, đội ngũ cán bộ, công chức được đào tạo về công nghệ thông tin, nhằm tăng hiệu suất lao động và chất lượng phục vụ nhân dân.

Việc tinh gọn bộ máy chỉ thực sự hiệu quả khi đi kèm với việc sử dụng tốt công nghệ thông tin. Phần mềm quản lý, dữ liệu số hóa và hệ thống liên thông thông tin quốc gia cần được khai thác một cách cập nhật, đồng bộ và bảo mật, từ đó giúp quá trình giải quyết công việc hành chính được nhanh chóng, minh bạch và thuận lợi. Đó cũng là điều kiện để tạo niềm tin trong nhân dân, nâng cao năng lực quản trị của Nhà nước. Điều đó sẽ đóng vai trò quan trọng để nước ta phát triển tăng tốc vượt bậc trên tất cả các lĩnh vực, “đưa Việt Nam trở thành một trong những quốc gia đi đầu về cải cách hành chính, khởi nghiệp sáng tạo để có thể tiến kịp, đi cùng, vượt lên cùng các nước đi trước”¹⁸, “phấn đấu thực hiện thành công những mục tiêu chiến lược, tạo sự phát triển vượt bậc ở một tầm cao mới, trình độ mới, chất lượng mới, xác lập vị thế quốc gia trên trường quốc tế, tạo nền tảng cho bước phát triển đột phá kế tiếp”¹⁹.

Thứ hai, tinh giản biên chế gắn với nâng cao chất lượng và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ.

Trong cải cách hành chính, cùng với việc sắp xếp, tinh gọn bộ máy, thì chất lượng đội ngũ cán bộ đóng vai trò rất quan trọng. Bởi, họ là những người trực tiếp làm việc trong cơ quan nhà nước, được giao nhiệm vụ, quyền hạn gắn với trách nhiệm cụ thể nhằm nâng cao

hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước, phục vụ nhu cầu và lợi ích người dân, góp phần thúc đẩy kinh tế - xã hội phát triển.

Đảng và Nhà nước ta đã thực hiện nhiều chủ trương nhằm nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ công chức: hoàn thiện thể chế quản lý, quy chế tuyển dụng, nâng ngạch; xây dựng chính sách đãi ngộ, thu hút nhân tài, khen thưởng, khích lệ, động viên những cán bộ có đóng góp tích cực; kỷ luật nghiêm các trường hợp sai phạm, đặc biệt là gắn với trách nhiệm của người đứng đầu cơ quan, đơn vị... Đội ngũ cán bộ công chức ngày càng được đào tạo bài bản, nâng cao trình độ chuyên môn gắn với tinh thần phục vụ nhân dân. Đây là một trong những yếu tố góp phần tạo nên những thành quả to lớn của đất nước trong những năm vừa qua. Tuy nhiên, tinh gọn bộ máy trong bối cảnh kỷ nguyên mới đặt ra những yêu cầu mới đối với đội ngũ công chức sao cho vừa “gọn” vừa “chất”, như V.I.Lênin đã từng bàn đến qua việc sắp xếp bộ máy nhà nước với phương châm “thà ít mà tốt”.

Với chủ trương tinh giản biên chế và hiện thực hóa trong thực tiễn, Đảng ta đã đạt được những kết quả bước đầu. Việc giải quyết chế độ hợp lý cho những người gần với độ tuổi nghỉ chế độ đã động viên, khuyến khích được một số lượng người lao động, cán bộ viên chức chủ động đề nghị “về hưu sớm” trên cơ sở của *Bộ luật Lao động* và *Luật Bảo hiểm xã hội*, đồng thời, giải quyết được khó khăn, bớt gánh nặng cho cơ quan đơn vị trong quá trình thực hiện tinh giản biên chế. Vấn đề đặt ra hiện nay là, làm thế nào để chọn lọc được đội ngũ cán bộ, công chức có đủ phẩm chất, năng lực, đáp ứng được yêu cầu của công việc và bối cảnh sáp nhập; đồng thời, việc cơ cấu lại bộ máy cũng là nhiệm vụ cấp thiết cần giải quyết ngay khi tinh gọn, sáp nhập, xóa bỏ cơ cấu bộ máy cấp huyện. Trong cuộc cách mạng tinh gọn bộ máy, yêu cầu đặt ra không phải chỉ là giảm đơn thuần về số lượng, mà điều quan trọng là thông qua chủ trương đó để có sự chọn lọc người tài làm việc, nâng cao chất lượng của đội ngũ giúp việc cho chính phủ,

cho nhà nước. Họ phải là người có đủ phẩm chất, năng lực, uy tín. Công chức phải ý thức được trách nhiệm của mình trong việc nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ để đáp ứng yêu cầu công việc. Mặt khác, kỷ nguyên số đòi hỏi mỗi cá nhân phải trang bị kiến thức, hiểu biết về công nghệ số, cập nhật và chia sẻ thông tin, nhất là với các đối tượng như người già, người dân tộc thiểu số, vùng sâu vùng xa. Trong thời gian tới, khi bộ máy tinh gọn và quy mô đơn vị hành chính mở rộng, nhiệm vụ của cán bộ công chức sẽ tăng thêm, tính trách nhiệm cũng cao hơn, thái độ phục vụ nhân dân sẽ là một tiêu chí quan trọng để đánh giá chất lượng của đội ngũ cán bộ công chức. Việc quan tâm đến đội ngũ cán bộ trẻ, có năng lực để xây dựng và triển khai các chính sách thu hút, giữ người tài trong bộ máy nhà nước (bởi họ là lực lượng dám nghĩ dám làm, dám đương đầu với khó khăn, thử thách và rất nhạy bén với khoa học công nghệ) là nhân tố quan trọng trong quá trình chuyển đổi số.

Thứ ba, thực hiện đánh giá cán bộ theo hướng thực chất.

Trong bối cảnh cải cách hành chính và tinh gọn bộ máy, việc đánh giá cán bộ công chức càng cần được thực hiện theo hướng thực chất, minh bạch và hiệu quả. Điều đó đòi hỏi phải xây dựng một cơ chế đánh giá dựa trên hiệu năng thực tế, tránh hình thức, bệnh thành tích và tư duy né tránh. Phương châm phải là “làm thẳng, làm thật”, không có vùng cấm, không có ngoại lệ.

Nhà nước ta là nhà nước pháp quyền XHCN do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo, lấy dân làm gốc, là trung tâm, với phương châm “dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”. Phải chăng, cần nghiên cứu các căn cứ lý luận và thực tiễn để bổ sung các thành tố trong phương châm này. Trong *Bàn về kế ước xã hội*, J.J.Rousseau đã nhấn mạnh vai trò của nhân dân trong việc giám sát chính phủ, coi lá phiếu là “cái hăm phanh” để điều chỉnh quyền lực của chính quyền - mà ông gọi là “pháp quan”. Với tinh thần đó, trong bối cảnh hiện nay, việc

nhân dân được trực tiếp tham gia đánh giá cán bộ, công chức không chỉ là hợp lý, mà còn là tất yếu để xây dựng một nền hành chính dân chủ, phục vụ.

Hiện nay, hình thức lấy ý kiến qua hòm thư góp ý, khảo sát, thăm dò đã được triển khai ở nhiều nơi. Tuy nhiên, vấn đề nằm ở chỗ: phản hồi từ phía cơ quan quản lý vẫn còn mờ nhạt, thiếu tính ràng buộc. Điều quan trọng không chỉ là có cơ chế tiếp nhận, mà phải có hệ thống xử lý và phản hồi nghiêm túc. Đặc biệt, trong bối cảnh chuyển đổi số đang diễn ra mạnh mẽ, chúng ta hoàn toàn có khả năng công khai hoá mức độ tín nhiệm của người dân đối với cán bộ công chức thông qua nền tảng trực tuyến, vừa thuận tiện, vừa minh bạch.

Thực tế cho thấy, nhân dân là lực lượng theo sát nhất, qua quan sát trực tiếp nhất về thái độ, năng lực và hiệu quả làm việc của đội ngũ cán bộ. Khi ý kiến của họ được tôn trọng, niềm tin xã hội sẽ được củng cố. Đồng thời, đội ngũ cán bộ cũng sẽ tự giác rèn luyện, nâng cao phẩm chất, chuyên môn, ý thức trách nhiệm, bởi họ hiểu rằng, sự tín nhiệm của nhân dân chính là “giấy thông hành” duy trì vị trí và uy tín của mình.

Việc đánh giá cán bộ một cách khách quan, thực chất, gắn với ý kiến của nhân dân, sẽ đặc biệt phát huy hiệu quả trong bối cảnh chúng ta xây dựng chính quyền hai cấp với bộ máy tinh gọn, đội ngũ được lựa chọn kỹ càng. Đó không chỉ là đòi hỏi của cải cách hành chính, mà còn là thước đo chân thực nhất về chất lượng phục vụ công - một nền hành chính vì dân, do dân và chịu sự giám sát của dân. Tuy nhiên, cùng với quá trình đó, cũng rất cần thiết phải nâng cao dân trí, cung cấp thông tin đầy đủ cho dân thì việc đánh giá mới khách quan, khoa học.

3. Kết luận

Hội nghị Trung ương 11, khóa XIII (4-2025) đã bàn về những quyết sách lịch sử trong thời kỳ mới của nước ta, trong đó có nhiệm vụ sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị, sắp xếp đơn vị hành chính và tổ chức chính quyền địa phương 2 cấp. Theo đó, nhiều

nội dung cho thấy, ngoài những quan điểm mang tính phương pháp luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, tinh thần về cơ quan hành pháp của J.J.Rousseau đã phần nào được thể hiện nhất định. Điều này cho thấy, theo dòng lịch sử, các tư tưởng về nhà nước pháp quyền nói chung, trong xây dựng và hoạt động của nhà nước, của bộ máy hành pháp theo tinh thần của J.J.Rousseau đã được các nhà kinh điển kế thừa, vận dụng và phát triển. Do vậy, đối với quá trình xây dựng Nhà nước pháp quyền Việt Nam XHCN của dân, do dân và vì dân hiện nay, việc vận dụng các giá trị trên là rất cần thiết

Trong bối cảnh hiện nay, đất nước ta đang bước vào kỷ nguyên phát triển mới - kỷ nguyên khẳng định vị thế dân tộc trong khu vực và quốc tế, đòi hỏi chúng ta phải xây dựng một chính phủ thực sự tinh gọn, hiện đại và hiệu quả. Hành pháp - với tư cách là “cơ thể chính trị trung gian”, cần được tổ chức một cách khoa học, năng động, trên nền tảng công nghệ và thực tiễn quản trị tiên tiến. Cần lựa chọn, đào tạo và sử dụng đội ngũ cán bộ công chức có năng lực, bản lĩnh và đạo đức để đảm bảo cho bộ máy này luôn khỏe mạnh, hiệu lực, hiệu quả, xứng đáng là công cụ hữu hiệu phục vụ nhân dân và sự nghiệp phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc□

1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 Jean Jacques Rousseau: *Bản về Khế ước xã hội* (dịch giả Hoàng Thanh Đạm), Nxb. Lý luận Chính trị, H., 2006, tr.68; 122; 122; 135; 122; 124; 127; 128; 129; 131-132; 168-169; 172; 175; 189.

⁶ Nguyễn Thị Cẩm Nhung: *Tác phẩm Bản về khế ước xã hội (Du Contrat Social)*. Nguồn: <https://truongchinhtri.danang.gov.vn/default.aspx?Page=duandetail&idNews=2537>

^{16, 18} Trích lời Tổng Bí thư Tô Lâm phát biểu tại Hội nghị lần thứ 11 BCH Trung ương Đảng khóa XIII.

¹⁷ <https://tapchicongthuong.vn/viet-nam-tien-manh-trong-xep-hang-ve-chuyen-doi-so-quocte-128126.htm>

¹⁹ Phùng Hữu Phú: *Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc và những yêu cầu lịch sử*. Nguồn: https://tapchicongsan.org.vn/media-story/-/asset_publisher/V8hhp4dK31Gf/content/ky-nguyen-vuon-minh-cua-dan-toc-va-nhung-yeu-cau-lich-su